

ВИКОРИСТАННЯ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА МІСТ ЯК ЗАСОБУ СУБКУЛЬТУРИ ФУТБОЛЬНИХ ФАНАТІВ

Руденко М. С., студентка 6 курсу факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Яковчук О. В., канд. геогр. наук, доц. каф. туристичного та готельного бізнесу

Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Фанатський рух як субкультура сучасного спорту представляє інтерес з позицій спортивної етики. Спортивна етика - невід'ємна частина спортивної культури суспільства і окремої особистості – розглядає професійні особливості моралі, що відображають специфіку тренувального процесу, своєрідність спортивної боротьби і особливості взаємовідносин людей, причетних до спорту.

Субкультура фанатів (або футбольних вболівальників) була сформована ще на початку 1930 років, після того як футбол став найпопулярнішою грою по всьому світу і чисельність послідовників цього напрямку зростає в геометричній прогресії. Так склалася історія, що кожен футбольний клуб мав свій власний штат уболівальників, який підтримував улюблену команду на іграх і турнірах.

Головна риса, яка відрізняє цю субкультуру від інших - це мінімальний ідеалізм - футбольним вболівальником може стати кожна людина, причому ніяких істотних зусиль від нього не буде потрібно.

Пізніше вболівальники стали проявляти все більше кримінальний характер, руйнуючи все на своєму шляху після футбольних матчів. У міру зростання популярності самого футболу, з'являлися все нові футбольні клуби, в які вступали нові люди. Це призвело до суперництва між фанатами, звідси почалося давнє протистояння, яке триває донині.

Особливу активність фанати проявляють після великих футбольних матчів, коли в найближчих районах стадіону в прямому сенсі розноситься практично все. Сили правопорядку, навіть не дивлячись на всі зусилля, не можуть стримати агресію і підвищену емоційність представників цієї субкультури. Причому такі дебоші трапляються як в разі програшу, так і в разі перемоги своєї команди. Також нерідкі випадки, коли представники двох різних клубів сходяться разом, щоб вирішити, який клуб кращий.

Що стосується віку, то тут не можна провести чітку паралель, можна зустріти як 14-літніх фанатів, так і вже цілком зрілих чоловіків, до 40 і більше років. Оскільки футбол - суто чоловіча гра, то понад 90 відсотків членів клубів - чоловіки, але останні сучасні тенденції відкрили прохід і членство жінкам.

Такий рух породив відкриття мереж пивних барів, орієнтованих саме на те чи інше угруповання. Згодом вони стали чимсь на вподобі штаб-квартири і місцем збору постійних фанатів.

Виробництво і споживання пива, – основного фанатського напою – це ціла окрема культура, яка існує вже не одне десятиліття. Осередками

зародження та найактивнішого споживання історично вважається Європа, а саме Англія, Німеччина, Бельгія, Чехія, Іспанія та ін. Тому саме на цих територіях таке явище, як спорт-бар, фанатський паб закріпилося найміцніше.

Великобританія, Німеччина та Іспанія – країни-володарі одних із найкращих футбольних клубів та збірних команд. Тому і фанатська аудиторія тут найактивніша. У періоди вирішальних матчів, наприклад Барселона - Реал Мадрид, та великих змагань, як Чемпіонат світу, спортивні заклади, бари та паби збільшують свою виручку в декілька разів. От як під час проведення Чемпіонату світу 2018 у Росії футбольні уболівальники витратили 4,3 млрд рублів тільки на послуги закладів харчування, а середній чек у столиці становив майже 10 тис.р (замість 3-4 тис.р. у звичайний період).

До таких великих спортивних подій заклади готуються чи не за рік до проведення. Для приваблення найбільшої аудиторії заклад повинен відповідати усім вимогам фаната: бути технологічно оснащеним (встановлені великі плазмові ТВ для просмотру матчів; мати безперебійний у роботі сайт для бронювання столиків, адже в деякі заклади місця бронюються майже за півроку; камери спостереження, адже уболівальники – досить нестабільна група потенційних клієнтів, що може спровокувати сутички та бійки), мати достатньо персоналу (оборотність посадкових місць закладу різко зростає, тому є доречним на період спортивних змагань долучати до роботи додатковий персонал для більш комфортного обслуговування; також персонал повинен знати хоча б 1, а краще 2 іноземні мови, це послугує додатковій лояльності фанатів та збільшенню прибутку; у закладі повинна бути система охорони для забезпечення максимальної безпеки), і, звісно ж, - різноманітне меню та карта напоїв, де буде багато видів гарячих та холодних закусок і сортів пива.

Одною з гарних переваг для «фанатських» закладів є їх особлива концепція, неповторність, тож надалі буде надано невеликий список таких місць.

Bar Ragout (Москва). Об'єднує під одним дахом кафе, бар, магазин з кухарськими книгами і гаджетами і кулінарну школу. Бар - зовсім новий для рестораторів формат. Олексій Зімін, засновник, до 15 років професійно займався футболом, а зараз стежить за матчами Ліги чемпіонів, англійської Прем'єр-ліги і іспанськими Ель Класіко - в тому числі з цієї причини бар Ragout створювався як місце, де можна подивитися спортивні трансляції. При цьому про їжу тут теж не забули.

Famous Three Kings (Лондон). Лондонський паб, знаменитий тим, що тут можна подивитися матчі чемпіонату Росії, який в Лондоні рідкість. Все зроблено для своїх. Тут, звичайно, теж п'ють пиво. Причому є унікальні сорти від виробників, які спонсорують футбольні клуби. Фанати «Everton», наприклад, знайдуть тут тайландське пиво «Chang». Заради уболівальників футбольної і регбійної збірних Уельсу в пабі продають валійське «Brains», більше його майже ніде в Англії не знайти.

Real Cafe (Мадрид). Сюди варто прийти вже заради самого стадіону «Santiago Bernabeu». Домашній стадіон команди «Реал» - одне з найкрасивіших будівель міста. З кафе його якраз можна розглянути детально. Вхід в бар - через

30-ті ворота, під час великих світових турнірів тут збирається безліч уболівальників. У ньому ж можна замовити екскурсію на стадіон і в музей. І годують відмінно.

442 FourFourTwo (Мілан). Мабуть, найвідоміший бар Мілана. Тут часто збираються на міланське дербі «Мілан» - «Інтер». Класичне футбольне місце з шарфами на стінах і гучною барною стійкою. Показують не тільки футбол, але і популярне в Італії регбі та інші види спорту. В меню - паніні, гамбургери і смажена картопля. Відмінне англійське і німецьке пиво, сидр.

Українські уболівальники ще на шляху переймання подібних традицій до своєї футбольної культури, але і у нас можна знайти атмосферні спортбари та паби.

Arena Sport Bar i O'Brien's - популярні спортивні бари Києва, де завжди можна подивитися Формулу-1 або футбольні матчі. *Arena Sport Bar* - спортивний бар в самому центрі Києва, традиційне місце зустрічей і спілкування любителів спорту. *O'Brien's* - ірландський паб з великим вибором пива. Тут транслюються головні спортивні змагання, і завжди грає жива музика. В *Arena Sport Bar* пропонують своїм відвідувачам насолоджуватися атмосферою спорту на 9 плазмових панелях і 5 LCD моніторах з потужним стереозвуком. Дана концепція дозволяє всім відвідувачам незалежно один від одного насолоджуватися улюбленим видом спорту: футболом, хокеєм, бейсболом, керлінгом. Завдяки унікальній супутниковій системі клієнти мають можливість побачити у прямій трансляції не тільки "традиційні" футбольні або хокейні матчі, а й турніри з гольфу, скачки, автоперегони та багато іншого. У *O'Brien's* одночасно можуть показувати до семи різних спортивних трансляцій на п'яти плазмових телевізорів і двох великих проекційних.

Big Ben (Харків) - це, перш за все, спортивний бар. Транслювати тут головні події будуть зі звуком на 20 плазмових екранах в різних частинах пабу і на ще одному - проекційному. До того ж, кожен екран тут налаштовується автономно і персонал відкритий до бажання гостей подивитися ту чи іншу змагання. В паб хочуть залучати футбольних фанів, так що емоціям уболівальників тут будуть тільки раді. Атмосферу "як на стадіоні" будуть підігрівати виступами дівчат-черлідерів.

Для любителів спорту тут також мають намір влаштовувати некомерційний тоталізатор: за правильні прогнози обіцяють частувати і роздавати подарункові сертифікати, в тому числі - на безкоштовні сеанси боулінгу і візити в аквапарк. Кращих прогнозистів будуть заносити на дошку пошани.

Розглядаючи Харків на наявність фанатських закладів, було виявлено більше 25 місць, де уболівальники могли б атмосферно провести вечір у колі однодумців. Такими закладами є «Альт Бір», що позиціонує себе як спорт-бар, «Старгород», «Ribs and Beer», «Probka», «Компас», новий заклад «Counselor» та багато інших. В дані бари у періоди проведення матчів місця слід бронювати чи не за декілька місяців до спортивної події. А гостей зустрічають різноманітним меню та пивними картами, яскравою шоу-програмою та привітним персоналом.

Тож, роблячи висновок про роль закладів ресторанного господарства у фанатській субкультурі, можна цілковито стверджувати, що такі заклади дуже важливі для розвитку фанатського руху, оскільки являють собою місця збору великих груп людей, об'єднаних однією думкою та ціллю. А основне бажання фаната – підтримати свою улюблену футбольну команду та розділити емоції з близькими за духом людьми. При вірній стратегії розвитку та достатньому облаштуванню паб чи бар можуть стати комерційно вигідним проектом майже у будь-якому місті, де клієнти полюбують футбол.

Література:

1. Самые известные спорт-бары и пабы мира. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://klub31.ru/interesting.php?ocd=view&id=1676>.
2. Лучшие спортивные бары Киева. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://afisha.tochka.net/12320-luchshie-sportivnye-bary-kieva-arena-sport-bar-ili-sportbar-obriens>.

ФОРМУВАННЯ ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ РАЙОНУ У МІСТІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Савченко Ю. С., магістр 1 курсу фінансового факультету
Качула С. В., канд. екон. наук, доц. каф. фінансів

Університет митної справи та фінансів м. Дніпро

Соціально-економічний розвиток території залежить від достатньої кількості фінансових ресурсів, які є в наявності у органів місцевого самоврядування. Реформа у сфері держаних та місцевих фінансів стала головною подією в фінансовій сфері. Фінансова децентралізація надала можливість місцевим бюджетам отримати достатні фінансові ресурси, необхідні для соціально-економічного розвитку території. Більшість місцевих бюджетів тільки виграли від законодавчих змін, які впроваджені у зв'язку із децентралізацією. Так, частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України перевищила 50% і за чотири роки власні доходи місцевих бюджетів зросли з 69 мільярдів гривень до 231 мільярда, а їх частка у ВВП збільшилася з 5% до більше 7%, розмір державної підтримки на розвиток громад та розбудову інфраструктури за чотири роки збільшився у 39 разів [1].

Але зміни бюджетного законодавства торкнулися і бюджету району у місті. Докорінно змінена стаття 68 Бюджетного кодексу України, в якій оговорено склад доходів та видатків бюджетів районів у містах. Так, склад доходів та видатків бюджетів районів у містах (у разі їх створення) визначається міською радою відповідно до повноважень, переданих районним у містах радам [2]. Ці зміни суттєво вплинули на формування як дохідної, так і видаткової частин бюджету району у місті.

Як приклад, розглянемо формування бюджету Новокодацького району м. Дніпро. За даними фінансового управління Новокодацької районної у